

TEZĂ DE ABILITARE

TERMINOLOGIILE ȘTIINȚIFICE ÎN LIMBA ROMÂNĂ VECHIE. COORDONATE ȘI PERSPECTIVE

LILIANA SOARE

Teza de abilitare, intitulată **Terminologiile științifice în limba română veche. Coordonate și perspective**, cuprinde, în prima parte, o sinteză a activității noastre științifice, profesionale și academice desfășurate după obținerea titlului de *doctor în filologie* (2010), iar, în a doua parte, planul de evoluție și dezvoltare a carierei științifice și didactice.

Prima parte, Realizări științifice, profesionale și academice, cuprinde mai multe subcapitole.

Astfel, **I.1, Formarea profesională**, menționează obținerea diplomei de licență (Limba și literatura română-Limba și literatura engleză, Universitatea din Pitești) și a celei de doctor (obținute la Facultatea de Litere a Universității din București, sub conducerea m.c. al Academiei Române, prof. univ. dr. Gh. Chivu, calificativul *foarte bine* și distincția *magna cum laude*), precum și parcursul academic, de la încadrarea ca preparator universitar și până la obținerea titlului de conferențiar universitar. De asemenea, sunt menționate programele de formare continuă la care am participat după obținerea titlului de doctor (2010).

În subcapitolul **I.2, Activitatea didactică**, sunt menționate activitățile de predare desfășurate de-a lungul timpului, cu scurte prezentări ale cursurilor și seminarelor, dar și ale materialelor didactice elaborate (**Elemente de istorie a limbii române literare**, Craiova, Editura Universitaria, 2012).

Subcapitolul **I.3, Activitatea de cercetare**, cel mai complex, evidențiază principalele arii de investigație. În subcapitolul 1.3.1. este prezentată pe scurt teza de doctorat, *Școala Ardeleană. Lexicul textelor de popularizare a științei*, care, prin obiectivele propuse: *elaborarea unei tipologii a textelor științifice scrise de cărturarii ardeleni și depistarea modului de structurare și funcționare a lexicului vehiculat de scrierile de*

popularizare, reprezintă o lucrare ce suplinește un gol în literatura de specialitate. Dovadă stau, în acest sens, și recenzările, citările și prezența acestora în bibliotecile universitare din țară, dar și din străinătate.

Sucapitolul **I.3.2.** se oprește asupra domeniilor de interes și cercetărilor ulterioare susținerii tezei de doctorat. Am arătat că cercetările noastre s-au desfășurat pe două direcții importante: **editarea de texte vechi și limba română din perspectivă diacronică**, aici intrând **studiile de terminologie diacronică și limbă literară**.

În ceea ce privește editarea de texte vechi, am menționat cele două **cărți**, **Crestomație de limbă română veche și modernă (1521-1881)**, Craiova, Editura Universitaria, 2013 și **Din începuturile terminologiei științifice românești. Vol. I. Medicină; Științe ale naturii**, Pitești, Editura Paralela 45, 2013, care recuperează texte importante în procesul de dezvoltare a terminologiilor științifice.

Studiile noastre (14 publicate în reviste științifice indexate ISI/ Thompson Reuters, Elsevier/Scopus, Ebsco, 2 publicate în reviste științifice indexate ERIH Plus, 27 publicate în analele universităților, volume colective, omagiale, in memoriam, în volume de comunicări prezentate la manifestări științifice în străinătate și în țară), bazate pe o concepție științifică unitară, s-au desfășurat pe două direcții tematice fundamentale: terminologie diacronică și istoria limbii literare.

Multe dintre acestea suplinesc un gol în literatura de specialitate, abordând texte care nu au mai fost cercetate anterior sau care au fost puțin studiate și evidențiază, încă o dată, utilitatea perspectivei diacronice în studierea terminologiilor. Pentru **identificarea specificului evolutiv al terminologiei științifice românești** de la sfârșitul secolului al XVIII-lea - începutul secolului al XX-lea și **caracterizarea începuturilor terminologiilor românești**, în studiile noastre am acordat o importanță specială **mijloacelor de exprimare a termenilor** (origine, tip de împrumut sau calc, sintagme terminologice, perifraze, structuri explicative, relația dintre impunerea unor forme din lexicul comun față de cel specializat, modalități de adaptare la sistemul fonetic și morfologic al limbii române) și **condițiilor extralingvistice** care îi impun, faptele de limbă fiind corelate cu factorii sociali, culturali care au influențat epoca analizată. Am analizat și modalitățile de **organizare stilistică a textelor științifice**, **rolul definiției** pentru a evalua statutul de termen specializat, precum și **relațiile**

semantic stabilite între termeni (sinonimia, prin identificarea seriilor sinonimice ce caracterizează faza incipientă a dezvoltării stilului științific; raportul dintre monosemie și polisemie, ca dovadă a desemnării univoce a sensului specializat). Pentru **stabilirea specificului lingvistic al terminologiilor științifice** în limba română veche, am mai examinat și *decalajul dintre planul expresiei și planul conținutului, componenta cultă și populară, gradul și formele de specializare, rolul structurilor explicative în adaptarea semantică a noilor termeni* etc. Analiza textelor a evidențiat prime atestări ale unor termeni, sensuri nementionate în lucrările lexicografice, diverse aspecte ale influenței unor limbi de cultură apusene asupra românei vechi sau particularități ale limbii mai puțin atestate în norma literară a epocii.

Alte subcapitole (**I.3.3., I.3.4., I.3.5.**) menționează recenziile elaborate, aspecte ale activității editoriale desfășurate ca editor de volum colectiv sau de revistă sau ale participării la conferințe științifice.

În subcapitolul dedicat **relevanței studiilor elaborate (I.3.6.)**, sunt prezentate citările din literatura de specialitate (17), mențiunile bibliografice (aproape 40), recenziile (4), dar se arată și prezența lucrărilor în baze de date internaționale specifice domeniului (Web of Science, Scopus, Ebsco, ErihPlus, Ceeol, WorldCat etc.) ori în cataloagele bibliotecilor din țară și străinătate.

În subcapitolul **I.4. Activitatea în comunitatea academică**, am punctat principalele aspecte ale expertizei profesionale (participarea în 20 de comisii de susținere a tezelor de doctorat și de obținere a gradelor didactice în învățământul superior), am prezentat proiectele de cercetare-dezvoltare în care am activat ca membru, dar și alte informații ce se referă la implicarea noastră în dezvoltarea instituțională (funcțiile de conducere deținute, membru în comitetele de organizare a conferințelor științifice academice sau dedicate profesorilor din învățământul preuniversitar, elaborarea și implementarea politicilor și a proiectelor de dezvoltare ale Facultății de Litere și ale Universității din Pitești).

Partea a II-a este dedicată prezentării **planului de dezvoltare a carierei**, pe două coordonate: activitatea de cercetare (**II.1.**) și activitatea didactică (**II.2.**). Astfel, în ceea ce privește liniile directoare ale cercetării actuale și viitoare, ne propunem dezvoltarea subiectelor tratate anterior, dar și examinarea unor aspecte noi. Suntem

convinși că radiografierea acestei perioade (secolul al XVIII-lea-început de secol XIX) foarte importante pentru evoluția terminologiilor științifice românești, pe baza unui registru cât mai variat de surse, va avea rezultate interesante pentru lexicografi și lingviști, în general, dar și pentru cercetătorii altor domenii conexe. În ceea ce privește activitatea didactică, ne propunem promovarea istoriei limbii române prin dezvoltarea de noi opționale, atractive pentru studenți, cum ar fi *Terminologia științifică în limba română veche* sau *Sintaxa limbii române vechi*, care să-i apropie de studiul limbii vechi și care să le dezvolte abilitățile de analiză.

Toate considerațiile noastre lingvistice se întemeiază pe o **bibliografie** variată (III) (**izvoare** - texte ce sunt sau urmează a fi cercetate și **literatură de specialitate**), adecvată direcțiilor de cercetare științifică pe care le-am abordat și care ne interesează și în continuare.